

Total No. of Printed Pages—7

6 SEM TDC DSE ECO (CBCS) 1 (NH)

2 0 2 2

(June/July)

ECONOMICS

(Discipline Specific Elective)

(For Non-Honours)

Paper : DSE-1

(**Economic Development and Policy in India**)

Full Marks : 80

Pass Marks : 32

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. তলত দিয়াবোৰৰ উত্তৰ দিয়া /শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা :

1×8=8

Answer/Choose the correct option of the following :

- (a) ভাৰতবৰ্ষত সেউজ বিপ্লৱৰ পিতৃ হ'ল

The Father of Green Revolution in India is

- (i) M. S. Swaminathan
- (ii) N. Barlang
- (iii) H. Chaudhuri
- (iv) None of them

(2)

(b) তলৰ কোনটো অনানুষ্ঠানিক গ্ৰাম্য ঋণৰ উৎস ?

Which of the following is a source of non-institutional rural credit in India?

(i) Commercial Bank

(ii) Regional Rural Bank

(iii) Moneylenders

(iv) State Bank of India

(c) নিবিনিয়োগৰ সংজ্ঞা দিয়া।

Define disinvestment.

(d) ভাৰতবৰ্ষত ক্ষুদ্র-উদ্যোগ প্রতিষ্ঠানৰ বৰ্তমান স্বীকৃত বিনিয়োগ সীমা কিমান ?

What is the current investment limit of microenterprise in India?

(i) ₹ 5 lakhs-10 lakhs

(ii) up to ₹ 1 crore

(iii) ₹ 5 crores

(iv) ₹ 2 crores

(e) ব্যক্তিগতকৰণ আৰু উদ্বীকৰণৰ মাজৰ যি কোনো এটা পাৰ্থক্য লিখা।

Mention any difference between privatisation and liberalisation.

(3)

(f) ভাৰতবৰ্ষত 1991 চনৰ নতুন ঔদ্যোগিক নীতিত কেইটা উদ্যোগ ৰাজহুৱা ঋণৰ একচেটিয়া অধীনত ৰখা হৈছিল ?

How many numbers of industries were kept under government monopoly in the New Industrial Policy, 1991 of India?

(i) 17

(ii) 8

(iii) 9

(iv) 24

(g) ভাৰতবৰ্ষত ব্যবহৃত আমদানি নিয়ন্ত্ৰণৰ এটা আহিলাৰ উদাহৰণ দিয়া।

Give an example of an import restriction in India.

(h) ভাৰতে WTOত কোন চনত যোগদান কৰিছিল ?

In which year did India join WTO?

(i) 1948

(ii) 1986

(iii) 1991

(iv) 1995

(4)

2. চমু টোকা লিখা (যি কোনো চাৰিটা) : $4 \times 4 = 16$

Write short notes on (any four) :

- (a) ভাৰতবৰ্ষত ব্যক্তিগতকৰণৰ উদ্দেশ্যসমূহ
Objectives of privatisation in India
- (b) সমবায় বজাৰ ব্যৱস্থাৰ সুবিধাসমূহ
Advantages of cooperative marketing
- (c) ভাৰতবৰ্ষত MSME-সমূহৰ প্ৰধান সমস্যাসমূহ
Major problems of MSME in India
- (d) প্ৰাক-অৰ্থনৈতিক সংস্কাৰকালীন সময়ত ভাৰতৰ বৈদেশিক
লেনদেনৰ সমতা
India's balance of payments in the
pre-reform period
- (e) ভাৰতৰ কৃষিক্ষেত্ৰৰ নিম্ন উৎপাদনশীলতাৰ কাৰণসমূহ
Causes of low productivity of Indian
agriculture

3. (a) ভাৰতবৰ্ষত গ্ৰহণ কৰা ভূমিসংস্কাৰ ব্যৱস্থাসমূহ আলোচনা
কৰা। ভাৰতবৰ্ষত ভূমিসংস্কাৰ ব্যৱস্থাসমূহে কিয় আকাঙ্ক্ষিত
লক্ষ্যত উপনীত হোৱাত বিফল হৈছিল? বিশ্লেষণ কৰা।
 $7+4=11$

Discuss the measures of land reforms in
India. Why the land reforms in India had
failed to achieve its expected goals?
Explain.

(5)

অথবা / Or

(b) বহনক্ষম কৃষিব্যৱস্থাৰ সংজ্ঞা দিয়া। বহনক্ষম কৃষিব্যৱস্থাৰ
সূচকসমূহ কি কি? ভাৰতীয় কৃষিব্যৱস্থা বহনক্ষম হয় বুলি
ভাবানে? $2+6+3=11$

Define sustainable agriculture. What are
the indicators of sustainable agriculture?
Do you think Indian agriculture is
sustainable?

4. (a) ভাৰতবৰ্ষত কৃষি উৎপাদন আৰু উৎপাদনশীলতাৰ গতিধাৰা
আলোচনা কৰা। ভাৰতীয় কৃষিব্যৱস্থাৰ উৎপাদনশীলতা
বৃদ্ধিৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা ব্যৱস্থাসমূহ কি কি? $7+5=12$

Discuss the trends in agricultural
production and productivity in india.
What are the major measures adopted
increase productivity of Indian
agriculture?

অথবা / Or

- (b) (i) ভাৰতৰ কৃষি দৰ নীতি
Agricultural price policy in India
- (ii) কৃষিবিত্তৰ প্ৰয়োজনীয়তা $6+6=12$
Need for agricultural finance

(6)

5. (a) উত্তৰ-সংস্কাৰকালীন ভাৰতৰ ঔদ্যোগিক বিকাশৰ গতিধাৰা আৰু ধৰণ বিশ্লেষণ কৰা। ভাৰতবৰ্ষৰ ঔদ্যোগিক খণ্ডৰ অসন্তোষজনক বিকাশৰ কাৰণসমূহ কি কি? 6+5=11

Explain the trend and pattern of industrial sector development in the post-reform period. What are the reasons for unsatisfactory performance of India's industrial sector?

অথবা / Or

- (b) ভাৰতীয় অৰ্থনীতিত ৰাজহুৱা খণ্ডৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা। 1991 চনৰ পৰৱৰ্তী সময়ত ভাৰতৰ ৰাজহুৱা খণ্ডৰ ক্ষেত্ৰত গ্ৰহণ কৰা নীতি-ব্যৱস্থাসমূহ বিশ্লেষণ কৰা। 6+5=11

Discuss the role of public sector in Indian economy. Analyse the policy towards public sector since, 1991.

6. (a) চমু টোকা লিখা :

Write short notes on :

- (i) ভাৰতবৰ্ষত নিৰ্বিনিয়োগ 5

Disinvestment in India

- (ii) বিশ্ব বাণিজ্য সংস্থা আৰু ভাৰতীয় কৃষি ব্যৱস্থা 6

WTO and Indian agriculture

অথবা / Or

- (b) 1991 চনৰ পৰৱৰ্তী সময়ত ভাৰতৰ ৰপ্তানী নীতিসমূহৰ মূল্যায়ন কৰা। 11

Critically analyse the export policies of India since 1991.

(7)

7. (a) ভাৰতৰ বৈদেশিক বাণিজ্যৰ সংগঠন আৰু দিশ বিশ্লেষণ কৰা। 11

Analyse the composition and direction of India's foreign trade.

অথবা / Or

- (b) উত্তৰ সংস্কাৰকালীন সময়ত ভাৰতৰ লেনদেনৰ সময়ত সন্তোষজনক বুলি তুমি ভাবানে? তোমাৰ উত্তৰৰ সমৰ্থনত যুক্তি দিয়া 11

Do you think that balance of payments situation in India in the post-reform period is satisfactory? Give answer in your support.

***